

Kravchenko I.A. Historical legal aspect of becoming of pension fund of Ukraine. – Article.

In the article, becoming of pension fund of Ukraine is analysed under a visual of the normatively-legal providing of his activity angle, beginning from formation of the independent Ukrainian state for present tense.

Key words: historical legal aspect, pension fund of Ukraine.

УДК 349.3

М. М. Купалов

*здобувач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права*

Навчально-наукового інституту права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ

**ПРО ПРОЦЕДУРНУ РЕГЛАМЕНТАЦІЮ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ
ЗАХОДІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПОШИРЕННЮ СОЦІАЛЬНО
НЕБЕЗПЕЧНИХ ХВОРОБ**

У статті розглядаються питання процедурної регламентації реалізації окремих обмежень у сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб. Підкреслюється, що значимість такого роду регламентації обумовлена досягненням необхідного балансу між інтересами окремої особистості і суспільства в цілому. На основі аналізу правового регулювання застосування відповідних обмежень формулюються пропозиції щодо вдосконалення їх процедурної регламентації.

Ключові слова: процедурна регламентація, обмежувальні заходи, соціально небезпечні хвороби, права і свободи громадян, координація.

Протидія поширенню соціально небезпечних хвороб передбачає комплекс різноманітних заходів, спрямованих на профілактику захворюваності на соціально небезпечні хвороби, їх своєчасне виявлення, ефективне лікування та нівелювання шкідливих наслідків, які можуть виникнути в результаті їх розповсюдження. Не викликає сумнівів, що результативність діяльності із протидії соціально небезпечним хворобам багато в чому залежить від оперативності та ефективності застосування певних обмежувальних заходів. Однак, при цьому, слід мати на увазі, що будь-які обмеження, з одного боку, слугують потенційною загрозою правам і свободам особистості, а з іншого – є вагомим фактором забезпечення суспільно значущих інтересів. Саме тому питання правового регулювання у сфері застосування певних обмежувальних заходів, в тому числі, і в сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб, набувають особливого значення в сучасних умовах. При цьому, слід враховувати, що досягнення необхідного балансу між інтересами окремої особистості і суспільства в цілому, об'єктивно обумовлено наявністю відповідних процедурних норм,

пов'язаних з реалізацією тих чи інших правових приписів матеріального характеру. Саме тому питання процедурної регламентації завжди були і залишаються одними із найбільш актуальних в сучасній правовій науці. Зазначене багато в чому визначає мету цієї статті, що пов'язана із аналізом певних процедурних аспектів реалізації обмежувальних заходів у сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб.

Слід зазначити, що питання правового регулювання у сфері застосування тих чи інших обмежувальних заходів у сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб розглядалися такими вченими як В. І. Аков, С. Б. Булеца, О. Ю. Вовкогон, Н. В. Кабаченко, М. М. Малєйна, В. В. Мартиновський, В. М. Рудий, Т. В. Семигіна, І. Я. Сенюга, С. Г. Стеценко та іншими. Однак, окремі важливі, на наш погляд, аспекти процедурного забезпечення застосування обмежувальних заходів у сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб свого належного висвітлення в літературі не знайшли.

Розглядаючи обмежувальні заходи у сфері протидії поширенню соціально небезпечних хвороб, перш за все, слід звернути увагу на такий захід як карантин. Питання його реалізації отримали своє закріплення у низці нормативно-правових актів. Так, у Законі України «Про захист населення від інфекційних хвороб» регламентуються питання, що пов'язані з встановленням карантину, повноваженнями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах карантину, визначенням спеціалізованих закладів охорони здоров'я, що створюються на територіях карантину (спеціалізовані лікарні, ізолятори, обсерватори) та обмежувальними протиепідемічними заходами [1]. В Законі України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» (стаття 28) підкреслюється, що особи, хворі на особливо небезпечні інфекційні хвороби, в разі відмови від госпіталізації підлягають примусовому стаціонарному лікуванню, а носії збудників зазначених хвороб та особи, які мали контакт з такими хворими, обов'язковому медичному нагляду і карантину у встановленому порядку. Також зазначається, що перелік особливо небезпечних і небезпечних інфекційних захворювань, умови визнання особи хворою на інфекційну хворобу або носієм збудника інфекційної хвороби, протиепідемічні і карантинні правила встановлюються в порядку, визначеному законодавством [2].

На наш погляд, найбільш важливими питаннями належної реалізації такого важливого заходу як карантин є, по-перше, чітке визначення органів і посадових осіб, як мають право встановлювати карантин, по-друге, організаційні та процедурні питання реалізації цього заходу, і перш за все, з позицій забезпечення прав і свобод громадян.

У відповідності із ч. 1 ст. 29 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», карантин встановлюється Кабінетом Міністрів України за поданням головного державного санітарного лікаря України. Поряд з цим, ст. 40 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» містить положення про те, що головний

державний санітарний лікар України у разі введення в Україні чи в окремих її місцевостях надзвичайного стану вносить до Кабінету Міністрів України обґрунтоване подання для прийняття рішення про встановлення карантину. Як бачимо, реалізація цього заходу у даному випадку чітко пов'язується із введенням надзвичайного стану. У статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» серед повноважень таких адміністрацій визначено, що вони вживають заходів щодо запобігання інфекційним захворюванням, епідеміям, епізоотіям та їх ліквідації. І хоча це повноваження визначено досить абстрактно, на практиці ж введення карантину у окремих місцевостях здійснюється саме головами місцевих державних адміністрацій. Так, у 2009 році у Львівській області мала місце ситуація, коли Голова Львівської обласної державної адміністрації увів карантин у дитячих садках, школах та вищих навчальних закладах Львівської області [3].

На наш погляд, повноваження щодо введення карантину доцільно було б чітко систематизувати з урахуванням поширення хвороб на певній території та складності епідеміологічної ситуації. Зокрема, прийняття рішення про карантин на рівні Кабінету Міністрів цілком обґрунтовано в умовах встановлення того чи іншого надзвичайного адміністративно-правового режиму або у випадку, коли епідемія має розповсюдження на більшості території України. Якщо ж спалах інфекційної хвороби має місце в межах певного регіону або певної місцевості, рішення про встановлення карантину повинне прийматися місцевими органами виконавчої влади. При цьому, в усіх випадках прийняттю рішення повинне передувати подання відповідного санітарного лікаря.

Звернемо також увагу і на те, що питання належного процедурного регулювання пов'язані із використанням окремих примусових заходів, що застосовуються до осіб, які є хворими на особливо небезпечні інфекційні хвороби. Так, у відповідності із п. 3.4. Інструкції про порядок внесення подання про відсторонення осіб від роботи або іншої діяльності, затвердженої Наказом МОЗ України № 66 від 14.04.95, особи, хворі на особливо небезпечні інфекційні хвороби, у разі відмови від госпіталізації підлягають примусовому стаціонарному лікуванню, а носії збудників зазначених хвороб та особи, які мали контакт з такими хворими, - обов'язковому медичному нагляду і карантину в установленому порядку [4]. Поряд з цим, у п. 3.8. Інструкції, мова йде про те, що в необхідних випадках забезпечення виконання внесеного подання може на вимогу посадових осіб органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби здійснюватися із залученням працівників органів внутрішніх справ. Із контексту приведених положень можна зробити висновок про те, що цей захід має здійснюватися саме працівниками органів внутрішніх справ. По суті, мова йде про таку окрему процедурну дію як примусове доставлення особи в лікувальний заклад. Вважаємо, що реалізація цієї дії повинна мати чітку процедурну регламентацію, в тому числі, і з позицій належного документального оформлення.

Відносно питання про процедуру встановлення карантину, зазначимо, що у Законі України «Про захист населення від інфекційних хвороб» зазначено, що у рішенні про встановлення карантину зазначаються обставини, що призвели до цього, визначаються межі території карантину, затверджуються необхідні профілактичні, протиепідемічні та інші заходи, їх виконавці та терміни проведення, встановлюються тимчасові обмеження прав фізичних і юридичних осіб та додаткові обов'язки, що покладаються на них. Карантин встановлюється на період, необхідний для ліквідації епідемії чи спалаху особливо небезпечної інфекційної хвороби. На цей період можуть змінюватися режими роботи підприємств, установ, організацій, вноситься інші необхідні зміни щодо умов їх виробничої та іншої діяльності (ч. 3 ст. 29). Примітно, що у відповідності зі ст. 40 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», у поданні головного державного санітарного лікаря України про встановлення карантину зазначаються період і межі території його встановлення; перелік проведення необхідних профілактичних, протиепідемічних та інших заходів, які можуть бути проведені у зв'язку з введенням режиму надзвичайного стану і встановленням карантину, їх виконавці; вичерпно визначені тимчасові обмеження прав фізичних і юридичних осіб, додаткові обов'язки, що покладаються на них. Погоджуючись в цілому із позицією законодавця з цього приводу, зазначимо наступне. На наш погляд, у рішенні та поданні про встановлення карантину слід більш чітко сформулювати положення щодо обставин, які по суті обґрунтовують необхідність введення карантину. На наш погляд, це можливо шляхом певного коригування окремих положень ч. 3 ст. 29 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб». Зокрема, доцільно словосполучення «обставини, що призвели до цього», замінити на «фактичні обставини та юридичні підстави, що обумовлюють необхідність встановлення карантину».

Відносно організації діяльності по реалізації такого заходу як карантин звернемо увагу на те, що у Законі України «Про захист населення від інфекційних хвороб» говориться про повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах карантину. Поряд з цим, Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 22 «Про затвердження Положення про Державну надзвичайну проти-епідемічну комісію при Кабінеті Міністрів України» [5] та Постановою Кабінету Міністрів від 11 жовтня 2002 р. № 1501 «Про затвердження Типового положення про державну надзвичайну протиепідемічну комісію при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній державній адміністрації» [6] регламентується діяльність цих комісій. Примітно, що положення цих актів багато в чому співпадають. Однак, якщо питання реалізації контрольної функції досить чітко відображуються крізь призму відповідних повноважень комісій, то питання координації свого належного вирішення в цих актах фактично не знайшли. Мова йде про те, що реалізацію координаційної функції

на наш погляд слід пов'язувати з більш чітким визначенням конкретних форм координації, відповідних методів та засобів її здійснення. Відповідно вважаємо за доцільне певне коригування положень цих нормативних актів з урахуванням необхідності більш чіткого та ретельного викладення відповідних положень щодо налагодження координації у цій сфері. Слід також звернути увагу і на наступне. У зазначених положеннях серед завдань комісії закріплено необхідність розгляду матеріалів та аналізу причин виникнення епідемій, спалахів інфекційних хвороб та уражень людей, а також наслідків їх ліквідації. Примітно, що у Типовому положенні мова йде ще про встановлення осіб, з вини яких вони виникли (п. 8 ст. 4). Але при цьому, ні в першому, ні в другому положеннях не йде мова про певні реальні можливості щодо усунення причин та умов, що сприяли виникненню такого роду ситуацій. З огляду на це, вважаємо доцільним доповнити відповідні пункти зазначених нормативних актів положенням про те, що комісія, встановивши причини і умови, що сприяли виникненню епідемій, спалахів інфекційних хвороб та уражень людей, вносить у відповідний державний орган чи орган місцевого самоврядування, громадську організацію або посадовій особі подання щодо вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов.

Важливо звернути увагу на те, що серед прав комісії закріплено право порушувати перед відповідними органами питання про притягнення до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності посадових осіб, з вини яких було допущено виникнення епідемій, спалахів інфекційних хвороб та уражень людей. Але при цьому, не визначений чіткий правовий механізм його реалізації. На наш погляд, це питання може бути вирішене шляхом закріплення положення про те, що відповідні комісії порушують це питання шляхом відповідного подання, в якому обов'язково повинні бути зазначені конкретні факти і обставини, відповідні документи та матеріали, на основі яких перед компетентними органами порушується питання про притягнення відповідної особи до юридичної відповідальності. Слід також визначити конкретний строк, протягом якого комісія повинна бути повідомлена про прийняте з цього приводу рішення. Іншим шляхом вирішення цього питання може бути обов'язкове направлення такого роду подання в органи прокуратури.

Звертає увагу і ще один аспект проблеми. Мова йде по належну регламентацію окремих положень Закону «Про захист населення від інфекційних хвороб». Так, серед повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах карантину, передбачених ст. 30 Закону, закріплена можливість встановлення особливого порядку проведення профілактичних і протиепідемічних, у тому числі дезінфекційних, та інших заходів. Але при цьому не ясно, що являє собою особливий порядок і в чому конкретно він може знаходити свій прояв. Вважаємо, що це питання слід вирішити більш чітко. Поряд з цим, слід звернути увагу, що у статті 32 Закону йдеться про обмежувальні протиепідемічні заходи, але чітко ці заходи не визначаються. Достатньої ясності не вносить і положен-

ня статті, у відповідності з яким, обмеженням підлягають ті види господарської та іншої діяльності, що можуть сприяти поширенню інфекційних хвороб. Ця обставина посилює значущість належного процедурного регулювання, оскільки, по суті, мова йде про адміністративний розсуд.

Не можна обійти увагою і положення ч. 4 статті 30 вищевказаного Закону. Мова йде про можливість установлювати особливий режим в'їзду на територію карантину та виїзду з неї громадян і транспортних засобів, а у разі необхідності - проводити санітарний огляд речей, багажу, транспортних засобів та вантажів. Із контексту статті очевидно, що законодавець виділяє такий огляд в якості окремого заходу, але при цьому не регламентує ряд важливих питань. Зокрема, питання про те, що може бути підставою для його здійснення, в чому знаходить свій прояв його специфіка, хто має право здійснювати такого роду огляд, яким чином проводиться оформлення його проведення та відповідні вимоги до такого роду оформлення, які процедурні права та обов'язки мають учасники цього заходу. Примітно, що окремі аспекти здійснення подібного огляду знайшли своє відображення у Порядку медичного (санітарного) огляду в пунктах пропуску через державний кордон України, затвердженому Наказом МОЗ від 23.02.2000 № 31, але фактично суто процедурні питання, в тому числі і ті, про що говорилося вище, свого чіткого вирішення не знайшли. Більш того, у зазначеному положенні передбачається можливість тілесного огляду членів екіпажів, бригад і пасажирів (з метою активного виявлення осіб з підозрою та хворих), відбір матеріалу від людей та з об'єктів довкілля для лабораторного дослідження [7]. Слід звернути увагу на те, що питання належної процедурної регламентації його здійснення також свого висвітлення не знайшли. Вважаємо, що проведення такого роду огляду в ще більшому ступені потребує належної процедурної регламентації, оскільки мова йде про особистість та дотримання її прав і свобод і тому заслуговує на особливу увагу з боку законодавця.

Література:

1. Про захист населення від інфекційних хвороб. Закон України від 06.04.2000 № 1645-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 29. - Ст. 228.
2. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення. Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 27. - Ст. 218.
3. Голова Львівської ОДА увів карантин - у садочках, школах та вишах // [Електронний ресурс] <http://galinfo.com.ua/news/58431.html>
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Закон України від 18.01.2001 № 2240-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 14. - Ст. 71.
5. Про затвердження Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян від 13.11.2001 № 455 //

[Електронний ресурс] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01/conv>

6. Про затвердження Положення про Державну надзвичайну протиепідемічну комісію при Кабінеті Міністрів України. Постанова КМУ від 14.01.2004 № 22 // [Електронний ресурс] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/22-2004-п>
7. Про затвердження Типового положення про державну надзвичайну протиепідемічну комісію при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній державній адміністрації. Постанова КМУ від 11 жовтня 2002 р. № 1501 // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1501-2002-п/conv>

Купалов М. М. О процедурной регламентации ограничительных мер в сфере противодействия распространению социально опасных болезней.

В статье рассматриваются вопросы процедурной регламентации реализации отдельных ограничений в сфере противодействия распространению социально опасных болезней. Отмечается, что значимость такого рода регламентации обусловлена достижением необходимого баланса между интересами отдельной личности и общества в целом. На основе анализа правового регулирования применения соответствующих ограничений формулируются предложения по совершенствованию их процедурной регламентации.

Ключевые слова: процедурная регламентация, ограничительные меры, социально опасные болезни, права и свободы граждан, координация.

Kupalov M. M. Aspects of the procedural regulation of restrictive measures against the spread of socially dangerous diseases

The article deals with the application of certain procedural regulations of restrictive measures against the spread of socially dangerous diseases. It is noted that the procedural regulation is important due to the achievement of the appropriate balance between the interests of certain individuals and society as a whole.

Questions of improving procedural regulation of such restrictive measures as quarantine are being analyzed. It is emphasized that the most important issues of the proper implementation of such an important event as quarantine are: firstly, clear definition of bodies and officials which may establish quarantine, secondly, organizational and procedural matters of this event, and above all, from the standpoint of protecting the rights and freedoms of citizens. The power to establish quarantine is proposed considering the spread of disease in a particular area and complexity of the epidemiological situation.

According to the author, provisions concerning decision and request for the establishment of quarantine should be more clearly written regarding the circumstances that are essentially justifying the need for quarantine. This is possible through the correction of certain provisions of part 3 article 29 of the

Law of Ukraine "On protection of population against infectious diseases." In particular, the phrase "circumstances that led to this," should be replaced with "the factual circumstances and legal reasons that necessitated the establishment of quarantine".

As of civil emergency epidemiological commission under the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Council of Ministers of the Autonomous Republic of Crimea, regional, Kyiv and Sevastopol city, district state administration, it is noted that the realization of their coordination function should be associated with a more clear definition of specific forms of coordination, appropriate methods and means of its implementation. Certain adjustments of the provisions of these regulations with the need to more clear and thorough presentation of the relevant provisions to establish coordination in this area are being proposed. Along with this, the relevant provisions about such commission should include the need to make the appropriate state agency or local government, public organization or official certain proposal on measures to eliminate these causes and conditions that contributed to the outbreak of epidemics, infectious diseases and lesions people.

Attention is drawn to some of the procedural aspects of the consideration of the issues of legal liability for persons who are guilty of the outbreaks of epidemics, infectious diseases and injuries of people.

Keywords: procedural regulation, restrictive measures, socially dangerous diseases, the rights and freedoms of citizens, coordination.

УДК 347.963

О.Г. Кучер,

*начальник Головного управління представництва в суді,
захисту інтересів громадян та держави при виконанні судових рішень*

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРОКУРАТУРОЮ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У СУДІ В СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ДОХОДІВ ТА ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАПОДІЯНОЇ ЗЛОЧИНАМИ

В статті розглянуто деякі проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в бюджетній сфері у цивільному, адміністративному та господарському судочинстві, а також запропоновано шляхи їх вирішення; обґрунтовується необхідність комплексного підходу до вирішення проблем представництва прокуратурою інтересів держави в бюджетній сфері.

Ключові слова: судочинство, прокуратура, представництво, інтереси держави.

У сучасному фінансовому світі з високою мобільністю коштів та розвитком технологій платіжних операцій, в умовах удосконалення міжнародних механізмів для відмивання доходів, можливістю їх анонімного захис-